

Novine u jurisprudenciji Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

► Pripremila: Mirela Adžajlić-Hodžić, Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Uvod

Za ovaj broj časopisa *Pravna hronika* Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine izdvojio je pet presuda iz prve polovine 2023. godine, i to jednu presudu iz oblasti krivičnog prava i četiri presude iz oblasti građanskog prava.

Presuda broj 96 0 K 127584 23 Kž 2 - Prevara u službi

Činjenice i žalbeni navodi

Prvostepenom presudom optuženi je, na osnovu člana 284. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: ZKPBDiH), oslobođen optužbe da je počinio krivično djelo prevara u službi iz člana 379. stav 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: KZBDiH).

Protiv navedene presude žalbu je podnijelo Tužilaštvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: tužilac) zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKPBDiH. Naime, tužilac je smatrao

da je prvostepeni sud pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje, ali da je njegovom pogrešnom ocjenom izveo nepravilan i pogrešan zaključak da Tužilaštvo nije dokazalo da je optuženi kritične prilike postupao sa direktnim umišljajem. U žalbi tužilac, između ostalog, ukazuje na to da su dužnost i obaveza optuženog bile da, kao obrađivač predmeta, provjeri da li podnosilac zahtjeva zadovoljava sve kriterijume predviđene Pravilnikom o načinu i uslovima za podsticaj u poljoprivrednoj proizvodnji, te da je, kao lice koje vodi upravni postupak, bio dužan da postupa sa povećanom pažnjom u odnosu na druge uposlenike (referenta koji zaprima zahtjeve, šefa Odjeljenja koji potpisuje rješenja).

Odluka

Krivično djelo prevara u službi predstavlja poseban vid prevare koju čini službeno ili odgovorno lice u obavljanju službe s namjerom da sebi ili drugome pribavi protivpravnu imovinsku korist, u konkretnom slučaju na drugi način dovodeći u zabludu službeno lice da izvrši nezakonitu isplatu, kako to tužilac stavlja optuženom na teret. Iz svega proizlazi da se to krivično djelo može izvršiti samo sa

direktnim umišljajem koji obuhvata prevarnu namjeru – namjeru da se pribavi protivpravna imovinska korist za sebe ili drugog, u ovom slučaju drugome.

Drugostepeni sud je zaključio da iz svih provedenih dokaza, a posebno iz iskaza saslušanih svjedoka ne proizlazi da je optuženi postupao sa direktnim umišljajem, to jest da se nije moglo utvrditi da je kod optuženog postojao subjektivni element krivičnog djela prevara u službi, odnosno da je optuženi izvršenom radnjom postupao sa ciljem da pribavi protivpravnu imovinsku korist, te da je time podnosiocu zahtjeva omogućio nezakonitu isplatu. Također, nema dokaza da je optuženi imao namjeru da svog pretpostavljenog, kao šefa Odjeljenja, dovede u zabludu radi realizacije pribavljanja protivpravne imovinske koristi podnosiocu zahtjeva. Naime, ovaj sud podsjeća na to da sadržaj umišljaja u svakom slučaju je određen sadržajem bića određenog krivičnog djela. Neophodna je predstava o svim okolnostima koje predstavljaju konstitutivne elemente bića krivičnog djela kao što su radnje izvršenja, posljedica, uzročna veza, objekt radnje i tako dalje. Prema dokazima u spisu, evidentno je da kod optuženog ne postoji direktni umišljaj. Nije dokazano da je optuženi na bilo koji način doveo u zabludu ovlašteno lice, u konkretnom slučaju šefa Odjeljenja, a što predstavlja bitan element bića krivičnog djela. Ali, isto tako, što se tiče subjektivnog odnosa optuženog prema izvršenom krivičnom djelu, kod njega nedostaje namjera da podnosiocu zahtjeva pribavi protivpravnu imovinsku korist, to jest ne postoji direktan umišljaj, što predstavlja uslov da bi to krivično djelo bilo učinjeno.

Presuda broj 96 0 P 143077 23 Gž – Utvrđivanje diskriminacije

Činjenice i žalbeni navodi

Presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 0 P 143077 21 P od 23. decembra 2022. godine (u daljem tekstu: prvostepena presuda) odbijen je tužbeni zahtjev

tužitelja (Europski centar za prava Roma - *European Roma Rights Centre-ERRC*) kojim se tražilo da se utvrdi da je tužena JZU "Zdravstveni centar Brčko" Brčko distrikta BiH, po osnovu nacionalnih manjina, diskriminirala pacijente romske nacionalnosti u oblasti zdravstvene zaštite, i to na način na koji se pružaju zaštita i liječe pacijenti, tako što je zdravstvene kartone pacijenata romske nacionalnosti izdvojila u posebnu kategoriju „Romi“, te im onemogućila jednak pristup zdravstvenoj zaštiti. Također je zatraženo da se naloži tuženoj JZU "Zdravstveni centar Brčko" Brčko distrikta BiH da prestane vršiti daljnju diskriminaciju pacijenata romske nacionalnosti u oblasti zdravstvene zaštite, i to na način na koji se pružaju zaštita i liječe pacijenti, tako što će zdravstvene kartone pacijenata romske nacionalnosti razvrstati u kategorije u koje su razvrstani i ostali pacijenti, te im omogućiti jednak pristup zdravstvenoj zaštiti.

U žalbi tužitelj u bitnom tvrdi da je prvostepeni sud povrijedio odredbe parničnog postupka koje konkretizira u povredi odredbe člana 8. i člana 246. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: ZPPBDBiH) (ocjena dokaza), kao i povredi odredbe člana 222. stav (1) tačka e) u vezi sa članom 205. istog zakona, te da je pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje i pogrešno primijenio materijalno pravo.

Odluka

Ovaj sud je ocijenio kao pravilan zaključak prvostepenog suda, naročito kada se ima u vidu da Romima na području Brčko distrikta BiH nisu uskraćena prava na zdravstvenu zaštitu i liječenje, niti su po tom osnovu bili onemogućeni da koriste bilo koje drugo pravo u vezi sa pristupom zdravstvu, što u konačnom nije ni tvrdio tužitelj. Naime, opštepoznata je činjenica da se na području Brčko distrikta BiH u zdravstvenim centrima svi zdravstveni kartoni građana razvrstavaju isključivo prema brojevima kartona i brojevima (oznakama) timova porodičnih ljekara, a da se zdravstveni

kartoni djece (na Odjelu pedijatrije) razvrstavaju prema broju kartona, a ne prema nacionalnoj pripadnosti ili bilo kom drugom osnovu međusobnog razlikovanja.

Dalje, ocjenjujući da je svjedok Đ.J., koji je bio uključen u rad udruženja koje okuplja pripadnike romske nacionalnosti, bio isključiv u pogledu činjenice šta se, zapravo, nalazilo u spornoj kaseti sa oznakom „Romi“ (dokumentacija projekta Akcioni plan za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite), te činjenice da su njegov i kartoni članova njegove porodice smješteni sa svim ostalim kartonima, pa u međusobnoj vezi i sa iskazima drugih svjedoka na koje se tužitelj poziva, a koji su izjavili da se njihovi zdravstveni kartoni nalaze u ambulanti na području na kojem žive i da oni nisu vidjeli da su izdvojeni kartoni Roma u spornoj kaseti, navedeno je da nema mjesta za drugačiji zaključak od onog koji je izveo prvostepeni sud.

Tvrđnja tužitelja da je prvostepeni sud povrijedio odredbu člana 222. stav (1) tačka e) u vezi sa članom 205. ZPPBDBiH također je neosnovana kada dokaz – video-snimak objavljen na Facebook stranici portala ... od 2. juna 2021. godine, kog je on (tužitelj) predložio na pripremnom ročištu, nije izveden na glavnoj raspravi. Ovo stoga što tužitelj gubi iz vida činjenicu da je odredbom člana 7. stav (1) ZPPBDBiH određena obaveza/dužnost stranaka da iznesu sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i da izvode dokaze kojima se utvrđuju te činjenice. Prema tome, to što je tužitelj na pripremnom ročištu predložio da se izvede navedeni dokaz, a zatim na ročištu za glavnu raspravu i nastavku ročišta za glavnu raspravu nije izveo navedeni dokaz njegovim reprodukovanjem, a eventualno, ako nije imao tehničkih mogućnosti da ga izvede, da zatraži od prvostepenog suda da reprodukuje video-snimak (na nastavku ročišta za glavnu raspravu punomoćnik tužitelja je samo pročitao, između ostalog, da izvodi dokaz video-snimka objavljenog na Facebook stranici portala ... od 2. juna 2021. godine), ne znači da je prvostepeni sud propustio da izvede navedeni dokaz, jer izvođenje dokaza u

toku postupka, shodno citiranoj odredbi člana 7. stav (1) ZPPBDBiH, nije u nadležnosti suda (osim u slučajevima propisanim odredbom člana 7. stav (3) ZPPBDBiH), već isključivo u nadležnosti parničnih stranaka.

Presuda broj 96 0 Mal 142517 23 GŽ – Utvrđenje prestanka prava da se prinudnim putem zahtijeva ispunjenje potraživanja naknade za isporučenu električnu energiju

Činjenice i žalbeni navodi

Prvostepenom presudom utvrđeno je da je tuženom JP „Komunalno Brčko“ d.o.o. Brčko distrikt Bosne i Hercegovine zastarjelošću prestalo pravo da od tužioca zahtijeva da prinudnim putem ispuni potraživanja naknade za isporučenu električnu energiju u iznosu od 2.326,28 KM sa pripadajućom zateznom kamatom, koje se odnosi na električnu energiju isporučenu za domaćinstvo tužioca za period od 29. februara 2008. godine do 31. jula 2020. godine.

Blagovremeno izjavljenom žalbom tuženi je pobijao u cijelosti prvostepenu presudu zbog pogrešne primjene materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka.

Odluka

Prema ocjeni ovog suda, tuženi žalbom nije doveo u pitanje pravilnost i zakonitost prvostepene presude. Naime, pitanje podjele obligacija, mogućnosti naplate prirodne obligacije, dještvo nastupanja zastare na obavezu, mogućnost da dužnik istakne prigovor zastare, kao i zaključak prvostepenog suda da su konkretna potraživanja tuženog prema tužiocu zastarjela prema odredbi člana 378. ZOO nisu sporna ni za ovaj sud, pa u konkretnom slučaju ne postoji žalbeni razlog da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo.

Ključno pitanje sa aspekta pravilnosti pobijane presude jeste da li je predmetna tužba dozvoljena

u skladu sa odredbom člana 153. ZPPBDBiH. Tom odredbom je, između ostalog, propisano da tužilac u tužbi može tražiti da sud samo utvrdi postojanje, odnosno nepostojanje nekog prava ili pravnog odnosa, povredu prava ličnosti ili istinitost, odnosno neistinitost neke isprave (stav 1), da se takva tužba može podnijeti kad je to posebnim propisima propisano, ili kad tužilac ima pravni interes da sud utvrdi postojanje, odnosno nepostojanje nekog prava ili pravnog odnosa, povredu prava ličnosti ili istinitost, odnosno neistinitost neke isprave prije dospelosti zahtjeva za činidbu iz tog odnosa (stav 2) i da se tužba za utvrđenje može podnijeti radi utvrđivanja postojanja, odnosno nepostojanja činjenice, ako je to propisano posebnim zakonom ili drugim propisom (stav 3).

Na pitanje da li je takva vrsta tužbe dozvoljena (utvrđenje da je zbog zastare prestalo pravo ostvariti prinudnim putem potraživanje), koje je bilo sporno kako u domaćem pravnom sistemu, tako i u pravnim sistemima zemalja u okruženju (sa istom pravnom tradicijom i sličnim konceptom parničnog postupka), odgovor je dao Ustavni sud Bosne i Hercegovine u svojoj Odluci o dopustivosti i meritumu broj AP 219/03 od 23. aprila 2004. godine. Ustavni sud BiH je istakao da odbacivanje tužbe usljed formalnog pristupa, odnosno restriktivnog tumačenja dozvoljenosti podnošenja ovakve tužbe za utvrđenje predstavlja povredu prava na pristup sudu zagaranтованог Ustavom Bosne i Hercegovine (član II/3.e) i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (član 6. stav 1). Pri tome tužilac, zbog okolnosti da mu je tuženi obustavio isporuku električne energije, a da je to učinjeno zbog neplaćanja zastarjelog duga po tom osnovu, ima pravni interes da podnese konkretnu tužbu, pa je njegova tužba dozvoljena saglasno stavu (2) odredbe člana 153. ZPPBDBiH (utvrđenje da tuženi nema pravo prinudnim putem ostvariti potraživanje zbog zastare). Na taj način je obrazložena dozvoljenost tužbe i u Odluci Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 0 P 137135 22 Gž od 22. februara 2022. godine (na koju se poziva tuženi u žalbi i, citirajući

njene dijelove, osporava izražene stavove), a ne na stavu (3) odredbe člana 153. ZPPBDBiH (utvrđenje postojanja, odnosno nepostojanja činjenice), kako je to prvostepeni sud nepravilno naveo u obrazloženju pobijane presude, kada bi bilo nužno da je dozvoljenost tužbe propisana posebnim zakonom ili drugim propisom, pa se i žalbeni navodi tuženog u tom smislu pokazuju kao neosnovani.

Presuda broj 96 0 P 129572 23 Gž – Naknada nematerijalne štete (položaj trećeg lica)

Činjenice i žalbeni navodi

Predmet raspravljanja i odlučivanja u ovoj parnici je bio zahtjev tužiteljice kojim je tražila da sud obaveže tuženog (osiguravajuće društvo) da joj isplati naknadu nematerijalne štete nastale usljed saobraćajne nezgode.

Postavljenom tužbenom zahtjevu tuženi se usprotivio tako da je osporio aktivnu legitimaciju na strani tužiteljice u dijelu tužbenog zahtjeva koji se odnosi na potraživanje naknade nematerijalne štete iz osnova autoodgovornosti prema trećim osobama, a potom i navodom da je isplatom osiguranja na ime trajnog invaliditeta u iznosu od 320,00 KM u cijelosti postupio po obavezi iz zaključenog ugovora.

Polazeći od činjenice da je Ugovorom o posredništvu u trgovini motornim vozilima, koji je zaključen prije saobraćajne nezgode, R.K. (suprug tužiteljice) postao vlasnik vozila, što znači da je to vozilo postalo bračna tekovina R.K. i tužiteljice s obzirom na to da do zaključenja glavne rasprave tužiteljica nije osporavala činjenicu da su ona i R.K. bračni drugovi, niti je predočila nijedan valjan dokaz da to vozilo predstavlja posebnu imovinu njenog supruga (ili da su drugačije ugovorili vlasništvo na tom vozilu). Shodno odredbi člana 8. stav (1) Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim odredbama o obaveznom osiguranju od odgovornosti („Službeni glasnik Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 24/05), tužiteljica

ne može imati položaj trećeg lica u ovoj pravnoj stvari, te je prvostepeni sud u konačnom zaključio da je osnovan istaknuti prigovor nedostatka aktivne legitimacije zbog čega je tužbeni zahtjev tužiteljice u cijelosti odbio kao neosnovan.

Odluka

Ovaj sud je ustanovio da tužiteljica navodima iznesenim u žalbi nije dovela u pitanje pravilnost i zakonitost prvostepene presude. Naime, pravno rezonovanje prvostepenog suda kada je zaključio da vozilo koje je kupio R.K. predstavlja bračnu stečevinu, zajedničku imovinu njega i njegove supruge, u ovom postupku tužiteljice, jeste pravilno, a odredbom člana 228. stav (1) Porodičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine jasno je propisano da bračnu stečevinu čini imovina koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, što je oboriva zakonska pretpostavka. Pošto tužiteljica nije dokazala da je brak između nje i R.K. razveden, da je vozilo eventualno kupljeno poslije, naprotiv, potvrdila je da joj je isti supružnik, niti je u smislu odredbe člana 229. stav (1) Porodičnog zakona izvodila dokaze usmjerene na dokazivanje činjenice da kupljeno putničko vozilo predstavlja posebnu imovinu njenog supruga, prvostepeni sud je pravilno zaključio da je vozilo bračna stečevina, što nije dovedeno u pitanje ni žalbenim navodom da je vozilo „možda posebna imovina“. Ovaj sud podsjeća da je prilikom odlučivanja o postavljenom tužbenom zahtjevu sud vezan ne samo za tužbeni prijedlog (prijedlog izreke presude) već i za činjenični osnov i navode na kojima je tužiteljica utemeljila tužbeni prijedlog, pa, tako, odluku kojom će eventualno prihvatiti njen tužbeni zahtjev sud može zasnovati samo na činjenicama i navodima koje je tužiteljica iznijela i na činjenicama utvrđenim u postupku, dakle, pod uslovom da su činjenice na kojima je tužiteljica zasnivala svoj zahtjev dokazane. To podrazumijeva obavezu svake stranke, pa i tužiteljice, ne samo da prikuplja činjeničnu građu već i da izvodi dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, jer će, u protivnom, snositi rizik nedokazanosti tih činjenica i navoda. To

znači da će izgubiti parnicu ako sud ne uvjeri u postojanje sporne činjenice, pa pošto je aktivnost tužiteljice u odnosu na tvrdnju da predmetno vozilo predstavlja posebnu imovinu njenog supruga izostala, žalbeni prigovor iskazan u ovom dijelu je neosnovan.

Tužiteljica žalbom neosnovano ukazuje i da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo. Naime, iz obrazloženja pobijane presude i navoda istaknutih u žalbi slijedi da je sa aspekta rješavanja konkretnog spora ključno pitanje da li je tužiteljica dokazala osnov i visinu samog tužbenog zahtjeva, odnosno da li ona uopšte može imati položaj trećeg lica u ovoj parnici (da li je uopšte aktivno legitimisana da podnese predmetnu tužbu), kako bi ostvarila pravo na naknadu štete po osnovu autoodgovornosti kao saputnik u vozilu, te da li joj pripada pravo na isplatu osigurane sume u slučaju invaliditeta kao putniku u vozilu (pravo na osiguranu sumu u slučaju invaliditeta putnika od posljedica nezgode). U vezi sa navedenim, na drugačiju odluku prvostepenog suda nisu utjecali ni navodi tužiteljice da se nakon konkretan pravni odnos (imajući u vidu vrijeme i mjesto nastanka saobraćajne nezgode) imaju primijeniti odredbe Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 17/05 i 64/06). Ovo zbog toga što se prema Nalogu supervizora za Brčko distrikt Bosne i Hercegovine od 4. augusta 2006. godine ukidaju svi entitetski zakoni na području Brčko distrikta, kada je proglašen i prestanak pravnog značaja međuentitetske granice u Distriktu, te naloženo da svi zakoni Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (entiteta) i svih institucija koje su sastavni dio bilo kog entiteta odmah prestaju da imaju pravno dještvo u bilo kom dijelu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u mjeri u kojoj su na snazi u Brčko distriktu, kao i da se svi takvi zakoni ukidaju danom izdavanja ovog naloga supervizora (stav 1). Također, ništa iz ovog naloga supervizora neće imati utjecaja na zakone i propise koji su na snazi u Brčko distriktu na dan izdavanja ovog naloga supervizora, a koji se, u skladu sa dopunom Naloga supervizora

od 17. januara 2008. godine, između ostalog, odnose i na oblast osiguranja, uključujući, ali ne ograničavajući se na osnivanje, nadzor, poslovanje i upravljanje osiguravajućim društvima, kao i obavezna osiguranja (stav (7) tačka g)), pa nijedan novi entitetski zakon ili propis u vezi sa, između ostalih, pomenutom oblasti neće imati bilo kakvo pravno dejstvo u Distriktu.

Tužiteljica je ispustila iz vida činjenicu da je tuženi osiguravajuće društvo čije je sjedište u Sarajevu, u Federaciji Bosne i Hercegovine, a ne osiguranje iz Republike Srpske, niti osiguranje iz Republike Srpske čija filijala osiguravajućeg društva obavlja svoju djelatnost u Brčkom, kao ni osiguravajuće društvo čije je sjedište u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine koje bi bilo slobodno da odabere entitetsku agenciju za osiguranje kod koje želi da se registruje. Pri tome bi se na pravila poslovanja i nadzora nad njihovim poslovanjem primjenjivala pravila ili Republike Srpske ili Federacije Bosne i Hercegovine, ovisno o izboru entitetske agencije osiguranja, u skladu sa tač. 2. i 3. dopuna Naloga supervizora od 17. januara 2008. godine. Zbog toga, u konkretnom slučaju nema mjesta za primjenu zakona na koji se tužiteljica poziva.

Prema tome, prvostepeni sud je pravilno kao materijalni propis primijenio Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim odredbama o obaveznom osiguranju od odgovornosti Federacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik FBiH“ broj 24/05) prema kojem tuženi organizuje svoj rad i odgovara za njegovu zakonitost. S obzirom na to da je odredbom člana 22. stav (3) propisano da osiguravatelj ne može uložiti prigovore koji proizlaze iz ugovora o osiguranju protiv treće osobe koja je pretrpjela štetu, osim ukoliko osoba koja je pretrpjela štetu nije ugovarač osiguranja ili druga osoba obuhvaćena polisom, ili pod uvjetom da zajedno žive, supružnik i rođaci do drugog stepena krvnog srodstva ili tazbinskog srodstva, bilo ugovarača osiguranja ili osiguranika, tada se u odnosu na kvalitativni obim (opseg) pokrivača propisan članom 8. st. (1) i (2) istog zakona tužiteljica ne smatra trećom osobom,

jer osiguranje od autoodgovornosti obuhvata građansku odgovornost vlasnika, korisnika i bilo kojeg vozača motornog vozila prema trećim osobama koje imaju zahtjev za odštetu od osiguranika u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima. Pošto je tužiteljica suvlasnica predmetnog vozila koje je oštećeno u saobraćajnoj nezgodi i koje je osigurano polisom osiguranja kod tuženog, a taj zaključak se izvodi iz zakonske pretpostavke da bračnu stečevinu čini imovina koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, da tužiteljica nije dokazala da isto vozilo predstavlja posebnu imovinu njenog supruga, ona se ne može smatrati trećom osobom, što je u skladu i sa stavovima koje je iskazao Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Presuda broj 96 0 P 099242 17 Gž), Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine (Presuda broj 32 0 P 168996 19 Rev) i Vrhovni sud Republike Srpske (Presuda broj 80 0 P 042256 20 Rev 2).

Presuda broj 96 0 P 128815 23 Rev – Isplata naknade za izuzeto zemljište

Činjenice i žalbeni navodi

Predmet raspravljanja i odlučivanja u ovoj parnici bio je zahtjev tužiteljice da sud obaveže tuženog da joj isplati naknadu za izuzeto zemljište, čiji je vlasnik i posjednik bio njen pravni prednik - suprug (inicijalni tužitelj u čiju procesnu ulogu je nakon njegove smrti tokom postupka stupila tužiteljica kao njegova supruga), i koje je u postupku izlaganja na uvid podataka o nekretninama i utvrđivanja prava na zemljištu, na osnovu rješenja Vijeća za izlaganje podataka o nekretninama i utvrđivanje prava na zemljištu (u daljnjem tekstu: Vijeće za izlaganje nekretnina), nezakonito utvrđeno kao dobro u općoj upotrebi, u iznosu od 152.784,00 KM zajedno sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana donošenja prvostepene presude do konačne isplate. Tužiteljica je zahtijevala da joj tuženi naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 10.638,00 KM, sve u roku od 30 dana od dana pravomoćnosti presude (u daljnjem tekstu: tužbeni zahtjev).

Prvostepenom presudom usvojen je tužbeni zahtjev tužiteljice. Drugostepenom presudom preinačena je prvostepena presuda tako što je tužbeni zahtjev tužiteljice odbijen kao neosnovan.

Protiv drugostepene presude reviziju je pravovremeno izjavila tužiteljica.

Odluka

Revizijske tvrdnje tužiteljice, prema ocjeni ovog suda, ne utječu na pravilnost i zakonitost drugostepene presude. Za ovakav zaključak suda ima više razloga.

Naime, ovaj sud ocjenjuje da tužiteljica neutemeljeno relativizira činjenicu da je Građansko-privredno-upravni odjel ovog suda na redovnoj sjednici održanoj 30. maja 2022. godine analizirao problematiku vremenskog važenja i primjene člana 21. Zakona o prometu nepokretnosti na pravnu situaciju odricanja od prava vlasništva na nekretninama u postupku pred Vijećem za izlaganje podataka o nekretninama i utvrđivanju prava na zemljištu (na koju se u bitnome odnose revizijski navodi tužiteljice) kada je usvojio pravno stajalište koje glasi: „Izjava o odricanju od prava vlasništva na nekretninama data u postupku pred Vijećem za izlaganje podataka o nekretninama i utvrđivanju prava na zemljištu u skladu sa članom 21. Zakona o prometu nepokretnosti SRBiH („Službeni list SR Bosne i Hercegovine“ broj 38/78) i nakon stupanja na snagu Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ br. 11/01, 08/03, 40/04, 19/07 i 26/21) predstavlja jedan od modaliteta prestanka prava vlasništva odricanjem reguliran posebnim zakonom (*lex specialis*).“ Imajući u vidu da je, na osnovu člana 12. stav (4) Poslovnika o radu Građansko-privredno-upravnog odjela Apelacijskog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 097-0-Su-20-000317 od 26. juna 2020. godine (u daljnjem tekstu: Poslovník o radu GPU odjela), pravno stajalište usvojeno na sjednici GPU odjela, obavezujuće za sva vijeća ovog suda,

ovo revizijsko vijeće je obavezno da u pogledu predmetne pravne problematike (vremenskog važenja i primjene člana 21. Zakona o prometu nepokretnosti) slijedi usvojeno pravno stajalište.

U vezi sa navedenim, ovaj sud je ustanovio da su u ovom predmetu, baš kao i u drugim predmetima ovog suda koji su doneseni nakon usvajanja navedenog pravnog stajališta, u cijelosti ispoštovani svi principi koje je Evropski sud za ljudska prava u Strazburu (u daljnjem tekstu: ESLJP) utvrdio radi prevazilaženja „proturječnih odluka“ u predmetu *Lupeni Greek Catholic Parish i drugi protiv Rumunjske*, predstavka broj 76943/11, paragraf 116, od 29. novembra 2016. godine, tim prije što je ovaj sud, kao revizijski i najviši sud redovne nadležnosti u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, prepoznao situaciju u kojoj postoje proturječne odluke povodom istog ili sličnog činjeničnog i pravnog pitanja. Nakon toga je aktivirao mehanizam za prevazilaženje situacije nastale proturječnim odlukama propisan Poslovníkom o radu GPU odjela, u konkretnom slučaju u smislu člana 5. stav 5. navedenog poslovnika (kojim je, između ostalog, regulirano da se sjednica odjela može sazvati i zbog razmatranja pitanja u vezi sa pravilnom primjenom zakona i usvajanja pravnih stajališta, kao i razmatranja aktuelnih pravnih pitanja u vezi sa primjenom propisa), te zakazao i održao sjednicu Građansko-privredno-upravnog odjela ovog suda 30. maja 2022. godine, kada je detaljno analizirao predmetnu problematiku vremenskog važenja i primjene člana 21. Zakona o prometu nepokretnosti na pravnu situaciju odricanja od prava vlasništva na nekretninama u postupku pred Vijećem za izlaganje nekretnina. Poslije toga je, sa ciljem prevazilaženja situacije nastale proturječnim odlukama, usvojio pravno stajalište koje je, u smislu člana 12. stav (4) Poslovnika o radu GPU odjela, obavezujuće za sva vijeća ovog suda, čime se navedena pravna dilema i posljedice izazvane proturječnim odlukama u dosadašnjoj sudskoj praksi ovog suda u cijelosti otklanjaju ubuduće. Zbog toga, nema mjesta za revizijske navode u ovom dijelu.

Dalje, ne stoje revizijski navodi tužiteljice da „nije bilo potrebe“ da se donosi navedeno pravno stajalište GPU odjela zbog toga što je praksa ovog suda o pitanju „izjave o odricanju“ (da mora da je sastavi i ovjeri sud) bila „jednoobrazna i dosljedna“. Ovo zbog toga što i sama tužiteljica u reviziji kao nesporno ukazuje da je Presudom ovog suda broj 96 0 P 128327 21 Gž od 28. decembra 2021. godine odstupljeno od ranije sudske prakse da izjava o odricanju mora biti sastavljena i ovjerena od suda sa stavom da se navedena izjava može dati i pred Vijećem za izlaganje nekretnina (znači, ne i imperativno da je sastavi i ovjeri sud). To pravno pitanje ima odlučujući značaj za presuđenje u predmetima iste ili slične činjenične i pravne osnove i kao takvo nesporno je značajno da o njemu raspravlja i usvaja stajalište GPU odjel.

Naime, u situacijama kada postoji različita sudska praksa o istim ili sličnim činjeničnim i pravnim pitanjima, od krucijalnog značaja je da li pravni sistem poznaje mehanizam za prevazilaženje situacije nastale proturječnim odlukama i, ukoliko poznaje, da li je korišten za usvajanje pravnog stajališta kojim će se otkloniti uočena pravna dilema za budući period i rad nižestepenih sudova. Ukoliko jeste, da li je promjena sudske prakse dovoljno obrazložena sa potpunim prikazom svih argumenata koje je sud razmatrao i zbog kojih je odstupio od svoje dosadašnje sudske prakse. U suprotnom,

„nedosljednosti u praksi sudova i nedostatak mehanizama za rješavanje proturječnih odluka krše pravo na pravično suđenje“ (vidi, *Tudor Tudor protiv Rumunjske*, broj 21911/03, par. 30-32, od 24. marta 2009. godine, i *Ștefăniță i ostali protiv Rumunjske*, broj 38155/02, par. 37-38, od 2. novembra 2010. godine).

Dalje, kao neutemeljeni se pokazuju i revizijski navodi tužiteljice da je „apsolutno proizvoljan i netačan stav Apelacionog suda da je Ustavni sud BiH usvojio stav da je ZOPSRBiH relevantan propis u Distriktu, pozivajući se na odluku u predmetu broj AP 158/15 od 7. septembra 2017. godine“. Ovo zbog toga što se pozivanje ovog suda na navedeni predmet pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine odnosio (samo i isključivo) na činjenicu da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine, kao jedan od relevantnih propisa za rješavanje navedene apelacije, zajedno sa Zakonom o vlasništvu naveo i Zakon o prometu nepokretnosti (a koji se činjenično odnosi na kupoprodaju stana u Brčkom 2007. godine i u kojem se Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine pri donošenju svoje odluke o glavnoj stvari pozvao na član 9. Zakona o prometu nepokretnosti). Sve to implicira da je Zakon o prometu nepokretnosti, i prema mišljenju Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, bio mjerodavan za rješavanje navedene vlasničkopravne situacije (iz 2007. godine) bez bilo kakvog vremenskog ograničenja.